

EESTI GEOLOOGIA SELTS *ESTONIAN GEOLOGICAL SOCIETY*

Ester Pindmaa
keskkonnakorralduse spetsialist
Keskkonnaameti Põhja regioon

Tallinnas, 06. juulil 2017

Ruu mittevajalikust kaitsealast

LKS § 7 lg 1 kohaselt on loodusobjekti kaitse alla võtmise eelduseks selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus. Ruu kaitseala puhul võib kõnelda vaid Eestile üsna tavalise loodusmaastiku ohustatusest, kuid mitte väärtustest. Kui me kõneleme kaitset väärivatest loodusemälestistest, siis on need rahvusvahelise, piirkondliku ja kohaliku tähtsusega. Tõeliselt olulise rahvusvahelise tähtsusega on Eestis vaid kaks objekti: Põhja-Eesti paekallas ja Kaali meteoriidikraatrite rühm. Kuid isegi paekallast ei õnnestunud meil lülitada UNESCO looduspärandi nimekirja, kuivõrd selliseid astanguid on paljudes riikides ja ka Saarte Geopargi (kuhu kuuluvad ka Kaali kraatrid) loomine on veel küsimusmärgi all. Kõik ülejäänud objektid on piirkondliku või kohaliku tähtsusega ja vajavad kaitset vaid pärast hoolikat vaagimist ning nende väärtuse tõestamist.

Looduskaitsealade loomisega kaasnevad piirangud nende majanduslikuks kasutamiseks ja omanikele jääb kompenseerimata saamata jäänud tulu. Heaks näiteks on Nabala looduskaitseala loomine, mille eesmärgiks polnud mitte väheväärtusliku looduse kaitsmine, vaid majandustegevuse tõkestamine. Sellega tekitati riigile ja eesti rahvale otsest majanduslikku kahju rohkem kui saja miljoni euro ulatuses.

Tavainimene ei kujuta ka ette, kui kalliks läheb looduskaitsealade loomine ja hooldamine. Näiteks Peipsiääre looduskaitseala loomiseks on kavandatud 80 000 eurot. Ja isegi minisuurusega Kostivere kaitseala hooldamiseks kulub aastas ligikaudu 15 000 eurot. Pärast Euroopa Liidu toetusrahade äralangemist või olulist vähenemist ei ole Eesti Vabariik enam jätkusuutlik, igatahes mitte sel juhul, kui praegune raiskamine jätkub. Seega peab iga kaitseala loomine olema hästi läbimõeldud ja põhjendatud!

Kui kinnitati Eesti esimene keskkonnastrateegia, siis oli selles selgesõnaliselt kirjas, et "Keskkonnastrateegia lähtub Eesti keskkonnakaitse ajalooliselt väljakujunenud põhieesmärgist: tagada inimesi rahuldav tervislik keskkond ja majanduse arendamiseks vajalikud ressursid loodust oluliselt kahjustamata, maastike ja elustiku mitmekesisust säilitades ning majanduse arengutaset arvestades". Seega peeti silmas ka loodusressursside

(seahulgas maavarade) kasutamist inimese heaolu tagamiseks. Ja maavara kaevandamise tõkestamises seisnebki ju Ruu kaitseala loomise tegelik eesmärk.

Allakirjutanu on Ruu küla lähiümbrust põhjalikult uurinud juba möödunud sajandi kuuekümnendatest aastatest alates ja on tõenäoliselt Eestis ainukene, kes on uurinud süsteemselt luiteid. Võrreldes Läti ja eriti Leedu Kura sääre luitestikega on Eesti luited mannetud ja teaduslikult väheväärtuslikud. Nende suhteline kõrgus ei ületa 20 m ja luiteahelike pikkus jääb enamasti alla 5 km. Vaid Pärnu ja Ikla vahemikus küünib nende pikkus 50 km-ni ja Tõstamaa poolsaarel 40 km-ni. Kauneid luiteid on ka Peipsi põhjarannikul, Kõpu poolsaarel, Saaremaa Kesk kõrgustikul, Veski järve ümbruses, Sininõmmel ja kohati mujalgi, kuid nendegi teaduslik väärtus pole suur. Ruu luidetel on vaid mõningane rekreatiivne tähendus. Ei saa nõustuda väitega, et Ruu küla ümbruses oleva luitestiku ja seal kasvava metsa näol on tegu Eesti oludes haruldase maastikuga, millel on oluline teaduslik väärtus. Jõelähtme Vallavolikogu 16.02.2017 otsusest nr 425 lähtuvalt võiksimel me sedastada, et Eesti loodus on sedavõrd huvitav ja mitmekesine, et kaitsta võiks kogu meie loodust ja kuulutada kogu Eesti territooriumi looduskaitsealaks ning luua selle piires inimeste tarbeks reservaadid.

LKA moodustamiseks tellis Jõelähtme vallavalitsus 17. märtsil 2016 ekspertiisi A. Tõnissonilt, kes on Eesti looduse hea tundja ja täitis kohusetundlikult oma ülesannet – anda tellimustöö tulemusena vallale positiivne hinnang. Selleks oli vaja näidata Ruu küla ümbruse luiteid tegelikust väärtuslikumatena, tuua esile põhjamaised lood ja Eelkambriumi silekaljud, mida keskkonnaregister ei näita, LKA alalt välja jäävad Fennoskandia madalike liigirikkad arurohumaad ja põhjamaised lamminiidud ja Eestis küllalt levinud laanetaiga kasvutüübid. Kuid tema hinnangut ei päästa ka piirkonnas kasvavad haruldased liigid ja nende elupaigad, sest keskkonnaregistri järgi on läheduses üksnes neli vääriselupaika VEP 154051, VEP 154050, VEP 154119 ja VEP 154118 ning III kategooria aas-karukella kasvukoht KLO9308933, mis aga ükski ei asu LKA-l. Seega olulisi kaitseväärtusi kaitstaval alal ei ole.

Allakirjutanu ei anna hinnangut maavarade võimaliku kaevandamise kohta Ruu küla lähistel, kuid on vastu mittevajalike looduskaitsealade loomisele ja ei taha Haabersti tee 70-aastase hõberemmelga saaga kordumist Eesti teistes piirkondades, kus kasvab tuhandeid sarnaseid või veelgi vanemaid remmelgaid, mis juhivad meie tähelepanu kõrvale Eesti looduskaitse tegelikest valupunktidest.

Anto Raukas

Anto Raukas,
akadeemik, looduskaitse kuldmärgi kavaler